

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТАЛОГО ТУРИЗМУ В НОВОСЛОБІДСЬКІЙ ТЕРИТОРІАЛЬНІЙ ГРОМАДІ СУМЩИНИ

У статті проаналізовано туристичний потенціал Новослобідської територіальної громади Сумської області. Охарактеризовано особливості окремих видів туризму, що визначають тенденції та перспективи розвитку сталого туризму в територіальній громаді.

Ключові слова: сталий туризм, територіальна громада, етнографічний туризм.

The article analyzes the tourist potential of the Novoslobidska territorial community of the Sumy region. The peculiarities of certain types of tourism, which determine the trends and prospects for the development of sustainable tourism in the territorial community, are characterized.

Keywords: sustainable tourism, territorial community, ethnographic tourism

Постановка проблеми. З початком воєнних дій в Україні туристична сфера опинилася у кризовому становищі, що значною мірою можна пояснити відсутністю авіаційного сполучення, руйнуванням логістичних зв'язків, окупацією більшої частини Азово-Чорноморського узбережжя, погіршенням безпекової ситуації в державі. Разом з тим, неможливість виїзду за кордон значної кількості туристів стало поштовхом до розвитку внутрішнього туризму. Саме сталий туризм у перспективі може стати одним з рушійних чинників економіки, основною метою якого є розвиток туристських територій, збільшення прибутків до місцевих бюджетів, покращення соціально-економічних показників територіальних громад.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Означена проблематика сталого розвитку туризму відображена у працях вітчизняних вчених Т. І. Ткаченко, С. П. Соловій, І. А. Дубовича, О. М. Адамовського, М. І. Уруглова, Н. В. Павліхи, І. О. Цимбалюк, А. Ю. Савчук [5]. Проте, незважаючи на значний науковий доробок, питання розвитку сталого туризму Сумській області є недостатньо вивченим.

Мета роботи – здійснити аналіз тенденцій та перспектив розвитку сталого туризму у Новослобідській об'єднаній територіальній громаді Конотопського району Сумської області.

Виклад основного матеріалу. Всесвітня туристична організація (United Nations World Tourism Organization – UNWTO) сталий туризм визначає як «...туризм, який повністю враховує його поточні та майбутні економічні, соціальні та екологічні наслідки, задовольняючи потреби відвідувачів, індустрії, навко-

лишнього середовища та територіальних громад» [7]. World Council on Tourism and Travel (WCTT), сталий туризм визначає як «вид туризму, який відповідає потребам як туристів, які відвідують туристичні центри, так і населення» [8].

Розвиток сталого туризму можливий лише за умов балансу трьох складових: екологічної, економічної та соціальної, які мають важливий вплив на розвиток територій. Складові сталого туризму подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Складові сталого туризму

Екологічна складова	Економічна складова	Соціальна складова
<ul style="list-style-type: none"> • охорона природної спадщини; • ефективне управління ресурсами; • екологічний транспорт; • промоція екотуризму. 	<ul style="list-style-type: none"> • збільшення надходжень у бюджет громади від туризму; • підтримка місцевих підприємців; • брендинг територіальної громади, довгострокова іміджева стратегія; • конкурентоспроможність. 	<ul style="list-style-type: none"> • збереження культурної спадщини; • позитивний вплив на громаду; • соціальна доступність.

На прикладі Новослобідської територіальної громади Конотопського району Сумської області досліджувалися умови щодо сталого розвитку туризму. Історико-культурний потенціал Новослобідської ОТГ дуже різноманітний. На території громади є 18 історичних пам'яток, 4 пам'ятки архітектури та містобудування місцевого значення, об'єкти культурної спадщини «Городище» VI – V ст. до н. е. в населених пунктах Линове та Ширяєве. Також є багато городищ, курганів, пам'яток природи на які, на жаль, немає технічної документації.

Сакральний туризм у Новослобідській ОТГ є важливим для туристичного брендингу, а також для сталого розвитку туризму цієї території. Найбільш відвідуваним релігійним центром громади є Софронієво-Молченський чоловічий монастир (Софронієва пустинь). Це православний чоловічий монастир, розташований на горі Чудна в с. Нова Слобода, заснований близько 1630 року, від-реставрований у 1999 році. Архітектурний комплекс Софроніївського монастиря формують: Надбрамна Покровська церква, корпус чернечої трапезної, колишній лікарняний та настоятельський корпуси. Також на території монастиря є печерний комплекс, частина якого відреставрована та відкрита для відвідування туристами [2; 3]. Неподалік від монастиря зростають Новослобідські дуби – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення, що входить до складу ландшафтного заказника «Монастирський ліс» [1].

Новослобідська громада має високий потенціал для розвитку етнографічного або кантрі-туризму, що передбачає ознайомлення з народними традиціями, фольклором, архітектурою, побутом та

іншими матеріальними й нематеріальними цінностями місцевого населення.

У 2017 році у с. Нова Слобода було відкрито етнографічний музей-садибу «Музей горюньської культури». Експозиція музею представлена садибою горюнів кінця ХІХ – початку ХХ століття, господарськими будівлями (сарай, клуня, млин, шейна-яма), а також колодязем-журавлем. За бажанням проведення екскурсії можливе самотутньою горюньською мовою [2; 3]. У 2023 році до переліку нематеріальної культурної спадщини (НКС) національного значення включена практика з охорони горюньської культури «Музеєм горюньської культури» в селі Нова Слобода Конотопського району Сумської області [4]. До переліку регіональних об'єктів НКС України включено пісенні традиції села Линово та говірка горюнів с. Руднево Новослобідської територіальної громади Сумщини.

Подієвий туризм для Новослобідської громади є перспективним напрямком для туристів. У 2021 році в громаді було започатковано фестиваль «На гостини до горюнів». На сьогодні музей продовжує залишатися атрактивним об'єктом для відвідування екскурсантами.

В українській науковій літературі поширеним є твердження, що сільський, «зелений» або екологічний туризм найбільше сприяє реалізації концепції сталого туризму. Туризм – галузь, що динамічно розвивається та виступає одним із важливих чинників соціально-економічного розвитку, зокрема сільських територій [6]. Новослобідська громада має достатній потенціал для розвитку зазначених видів туризму.

На жаль, Новослобідська ОТГ має низький рівень туристичної інфраструктури, що є обмежувальним фактором розвитку туристичної діяльності.

Розвиток сталого туризму в громаді є важливим елементом функціонування місцевої економіки. В умовах повоєнного відновлення це набуде ще більшої актуальності. Для відновлення туристичних потоків необхідно переглянути маркетингову політику стосовно позиціонування території, промоції туристичних продуктів, а також приділити увагу якісному наданню туристичних послуг. Прикладами сталого туризму на сьогодні є розвиток міського та сільського туризму, екологічного та гастрономічного туризму, індустрії відпочинку і розваг.

Висновки. Посилення туристичної привабливості Новослобідської ОТГ на регіональному та загальнодержавному ринку дозволить створити позитивний туристичний імідж, стане важливим інструментом захисту економічних інтересів та забезпечить конкурентоспроможність туристичного продукту, враховуючи цілі сталого розвитку. Основними видами туристичної діяльності у межах ОТГ можуть бути пізнавальний пішохідний туризм, сакральний туризм (паломництво), зелений туризм та етнографічний

туризм (кантрі-туризм), військовий (мілітарі) туризм – відвідування місць пов'язаних з військовими подіями чи відвідування тематичних музеїв. Перераховані види є складовими сталого туризму.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойченко Р. В. Природно-заповідний фонд Сумської області: Атлас-довідник / уклад.: Р. В. Бойченко, В. В. Вертель, О. Ю. Карлюкова та ін. Київ: ТОВ «Українська Картографічна Група», 2019. 96 с.
2. Державний історико-культурний заповідник у м. Путивль URL: <http://putivl-zapovidnyk.pp.ua/turistu/korisna-informatsija.php> (дата звернення 15.03.2024)
3. Мандруй Сумщиною URL: <https://discover.sm.ua/> (дата звернення: 15.03.2024)
4. Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України URL: <https://uccs.org.ua/natsionalnyj-perelik-elementiv-nema/> (дата звернення: 10.03.2024)
5. Павліха Н. В., Цимбалюк І. О., Савчук А. Ю. Сталий розвиток туризму та рекреації: сучасні виклики й перспективи для України: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 211 с.
6. Якимчук А., Попадинець Н., Валюх А., Скрипко Т., Левков К. Сільський «зелений» туризм як каталізатор розвитку місцевої економіки в процесі децентралізації влади. *Agricultural and Resource Economics*. 2021. Vol. 7. No. 1. P. 232–259. URL: <https://are-journal.com/are/article/view/407> (дата звернення: 18.03.2023)
7. United Nations World Tourism Organization – UNWTO URL: <https://www.un.org/regularprocess/content/united-nations-world-tourism-organization-unwto> (дата звернення: 18.03.2023)
8. World Council on Tourism and Travel (WCTT) URL: <https://wttc.org/> (дата звернення: 18.03.2023)

С. М. Ілляшенко

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»;
Економіко-гуманітарний університет,
м. Бельсько-Бяла, Польща*

Н. С. Ілляшенко

*Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка*

НАУКОВИЙ ТУРИЗМ: ДОСВІД І ПЕРСПЕКТИВИ

Викладено результати аналізу особливостей наукового туризму, як важливої складової успіху наукових конференцій. Окреслено складові успіху наукового туризму на наукових конференціях, які проводилися з фізичною присутністю учасників. Запропоновано рекомендації щодо формування комплексу заходів віртуального туризму як важливої складової наукового туризму конференцій, що проводяться за допомогою цифрових технологій віддаленого доступу.

***Ключові слова:** науковий туризм, діловий туризм, наукові конференції, складові успіху наукового туризму, віртуальний туризм.*